

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Clementinarvm Liber Secvndvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CLEMENTINARVM

LIBER SECVNDVS. DE JVDICIIS.

TITVLVS PRIMVS. CAPIT. I.

Constitutio Bonifacii, que habet, quod citationes etiam extra dies solennes publica facte, de mandato Pape, in audientia literarum Apostolicarum, vel papali palatio, affixe januis majoris ecclesie, in quo Papa cum curia sua degit, arceant citatum, ac si ad eum personaliter devenissent: restringitur ad eos, qui impediunt, ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilium tute non potest adiri. Ioannes Andreas.

Clemens V. In Concilio Vienensi.

D Vm a Bonifacius Papa VIII. predecessor noster constituit, ut citationes auctoritate Apostolica de personis quibusvis, ac etiam undecunque ad instar edictorum in albo pratoris propositorum, etiam extra dies solennes, in quibus Romani Pontifices processus consueverunt facere generales, ipso Papa specialiter & ex certa scientia id mandante factis, in Apostolicarum audientia publica literarum, vel in papali palatio, publice postmodum majoris ecclesie loci, in quo Romanus Pontifex cum sua curia residet, januis affigendæ, sic valeant atque arceant citatos post lapsum terminum 6, quem (considerata distantia locorum) citationibus ipsis apponi convenit competentem, ac si ad eos personaliter devenissent. Quia vero statutum ipsum rationabiliter editum, propter malitiam temporis tunc instantis, nonnullis nimis rigorosum videtur: Nos rigorem ipsum mansuetudine temperantes, idem statutum & prefatum modum citandi restringimus ad illos tantum, & in illis locum volumus sibi vendicare, qui faciunt, impediunt, vel procurant per se vel per alios quoquo modo, ne ad eos possit citatio pervenire: vel quorum domicilia sive loca non possunt tute liberè adiri. Porro ei, quod circa citationes absentium, tam diebus solennibus, quam aliis, ecclesia Romana diversis ex causis interdum facere consuevit, per presentem constitutionem seu modificationem, in nullo volumus derogari.

CAP. II.

In causis etiam penitentibus beneficiis, decimarum, matrimonialibus, & usurarum, & ipsas tangentibus, procedi potest simpliciter & de plano, absque iudiciorum strepitu & figura. Ioannes Andreas.

Idem.

Dispensationem liti (quam interdum ex subtili ordinis iudicarii observatione causatum docet experientia provenire) restringere in sub-

a Modus citandi per edictum in forma huius Clement. locum habet in solo Papa, ut not. huius Zabarella. eum videtur. b aliter. c In quodam manuscripto ita: Ecclesia Rom. diversis ex causis processus interdum, &c.

scriptis casibus cupientes: Statuimus, ut in causis super electionibus, postulationibus, vel provisionibus, aut super dignitatibus, personatibus, officiis, canonicatibus, vel prebendis, seu quibusvis beneficiis ecclesiasticis, aut super decimis, ad quarum etiam prebationem possunt, qui tenentur ad eas, pramoniti censura ecclesiastica coerceri, nec non super matrimonii vel usuris, & eas quoquo modo tangentibus ventilandis, procedi valeat de cetero simpliciter & de plano, ac sine strepitu iudicii & figura: Volentes non solum ad futura negotia, sed ad presentia, & adhuc etiam per appellationem pendencia hoc extendi.

DE FORO COMPETENTI.

TITVLVS II. CAP. I.

Concedit concilium certo casu Episcopi expulsi à suis sedibus, quod in locis aliarum diocesium, servata forma, quam legitur post se procedere contra expulsores, consiliarios, & fautores, & inter subditos sui dicere. Io. And.

Clemens V. In Concilio Vienensi.

Quarevis sacris canonibus sit generaliter interdictum, ne quis Episcopus jurisdictionem in diocesi exerceat aliena: nos tamen Episcopis, qui a suis sedibus protervia impiorum expulsi non audent propter metum persequentium in suis civitatibus vel diocesium, aut earum parte aliqua residere, nec jurisdictionem ad se spectantem per se vel per alium inibi exercere: ne injuria in eorum expulsionem ipsorum irrogata ecclesie hoc pretextu remaneat impunita, duximus indulgendum, ut in diocesium alienis, in civitatibus videlicet, vel locis insignibus suis ecclesiasticis vicinioribus, in quibus potunt securè morari, & jurisdictionem suam liberè exercere possint, contra suos expulsores, & eorum in hac parte consiliarios & fautores (dummodo civitates, vel loca huiusmodi eisdem expulsores, consiliarios, & fautores sint lectura, & ipsi personaliter vel ad domum, si hoc tute fieri valeat: alioquin publice in ecclesia cathedrali loci vel domicilii eorundem citati fuerint) liberè procedere, prout iustitia sua debet.

Si vero dicti Episcopi auti non fuerint huiusmodi suos expulsores, vel eorum consiliarios & fautores dicto modo citare, vel ipsi malitiosè impedimentum præsterint, ne poterint sic citari: licitum sit eisdem Episcopis, ut expulsores, consiliarios, & fautores eisdem diebus aliquibus dominicis vel festivis, cum populus con- venerit ad divina, ut sic facta citatio ad eos pervenire verisimilius a præsumatur, citent vel citari faciant publice in ecclesiis civitatum vel locorum insignium prædictorum, & procedant deinde contra ipsos, si citati taliter statuto ipsis peremptorio termino competenti coram eisdem Episcopis noluerint comparere, ac si citati legitime aliàs extitissent.

Eisdem etiam Episcopis indulgemus, ut inter suos subditos (ne ob defectum iustitiæ dispendium aliquod patiantur) possint in diocesis alienis, in quibus moram traxerint (dummodo per se vel per alium hoc in suis propriis diocesis, facere non audeant, vel non possint) jurisdictionem suam omnimodam exercere. Ita tamen, quod subditi, qui expulsores vel eorum fautores, aut consiliarii non fuerint, ultra duas dietas à fine suæ diocesis non trahantur. Volumus insuper, ut ante omnia à diocesis locorum, in quibus moram traxerint, petant licentiam in præmissis: quam si obtinere nequeverint, procedant nihilominus, prout superius est expressum. Sanè si prædicti Episcopi asseruerint, se non fuisse autos præfatos expulsores, consiliarios, vel fautores, personali- ter, vel ad domum, aut publice (ut præmittitur) in eorum ecclesia cathedrali citare: vel ipsos malitiosè præstitisse impedimentum, ne per eos poterint sic citari, aut quod in suis diocesis jurisdictionem per se vel per alium contra ipsos exercere nequeant, vel non audent: stari super his volumus asserionibus eorundem. Ipsi districtus injungentes, sub interminatione divini iudicii, ne circa præmissa contra conscientiam quicquam mendaciter aut dolosè asserant vel confingant. Eorundem autem Episcoporum sententias & processus, quos in præmissis casibus, in aliis diocesis duxerint faciendos, denuncient, seu denunciari faciant, per suas diocesis convicini Episcopi, cum ab eis fuerint requisiti. Per præmissa quoque nullum ex transcurso temporis quancunque, vel aliàs quoquo modo locorum diocesis vel aliis quibuscunque jurisdictionem habentibus in locis præmissis, in quibus prædicti Episcopi sic expulsi jurisdictionem (ut prædicitur) exercere, præjudicium generetur.

DE CAUSA POSSESSIONIS & proprietatis.

TITVLVS III.

CAP. I.

In causa beneficii delata etiam per appellationem ad curiam, utraque pars potest petitorium et possessorium intentare. Et ante causæ conclusionem potest spoliatus suspensio petitorio, vel adversariis, possessorium proseguere. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Vicensi.

CAUSA à beneficii per appellationem ad sedem apostolicam legitime devoluta, tam appellanti, quam appellato licere decernimus, nedum petitorium, sed & possessorium intentare. Et in spoliatis odium ante causæ conclusionem suspendere petitorium à se, & ad adversario intentatum, in solo possessorio procedendo.

^a Al. verisimiliter. ^b Al. nequibunt. ^c Al. præmittitur.
^d Vide Paul. de Cast. consil. 277. lib. 1. & de intellectu, Covarruviam lib. 1. Var. resol. c. 16. num. 13.

DE DOLO ET CONTU- macia.

TITVLVS IV.

CAP. I.

Appellanti ante definitivam, etiam à definitiva, licet ab ipso citato vel non, appellare potest: nisi prima appellatio fuerit irrita manifeste, quo casu non appellat, tanquam manifeste irrita. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Vicensi.

SI ante à definitivam sententiam, à iudice qui appellando recedat, & iudex suæ appellationi non deferens, eo citato, vel etiam non citato ulterius in causa procedens, contra ipsum etiam ablatam sententiam definitivam promulget, poterit idem appellans à dicta sententia, intra tempus debitum appellare. Nisi ejus prima appellatio esset irrita manifeste.

VT LITE PENDENTE NIL innovetur.

TITVLVS V.

CAP. I.

Si duo litigantes super beneficio moriantur: si uterque in curia, vel solus possidens, vel neutri possidens alter tamen, alter alibi moriente: ad Papam, & in conventu casu ad veterarium spectat collatio, si ad alterum beneficium pertinet. Si autem alter tantum moritur, si superstes, vel alius, cuius successi, alter proseguatur, ex futuro eventu apparebit, ad quem collatio spectat. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Vicensi.

SI duobus in Romana curia, super beneficio collato litigantibus, in eadem curia mori contingat utrumque, collationem huiusmodi beneficium Romanum Pontificem: si vero extra dictam curiam, ad ordinarium decernimus pertinere: nisi forsitan aliter eis in dicto beneficio jus haberet. Quod si unum in dicta curia, alterum vero extra mori contingat: si moriens in curia beneficium possidebat, ad Romanum Pontificem: si vero alius, ad ordinarium pertinet collatione prædicta. Neutro autem ipso beneficium possidente, erit Romanus Pontifex, propter suam iurisdictionem prærogativam, in collatione huiusmodi præferendus. Si vero, alter tantummodo, sive possessor, sive petitor, sit superstes, vel alius, cuius interit, collatione nihilominus proseguatur (cum interim beneficium de quo conferri non possit) ad quem collatio eius pertinet, futurus declarabit eventus. Nam si ad defunctum pertinuisse beneficium fuerit declaratum, pertinebit ad Papam, si ille in curia, vel ad ordinarium, si extra curiam sit defunctus. Quod si ad neutrum illud spectasse continebit, ad ordinarium collatio pertinebit. Salva tamen, in præmissis omnibus Rom. Pont. potestate: ad quem ecclesiarum, personatum, dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum plena & libera dispositio, ex suæ potestatis plenitudine noscitur pertinere.

CAP. II.

Litæ dicitur pendere, quoad hoc, ut nihil debeat innovari, cum citatio legitime pervenit ad partem, vel per eam facti, quam minus pervenit, cum tali expressione, quod potius instrui super quo conveniatur. Ioan. And.

Idem.

CVM lite pendente nihil debeat innovari, licet quoad hoc pendere censemus, postquam à iudice,

^a Not. quod appellari potest ante definitivam, quod est verum indistinctè iure canonico, dum tamen appellatur ex causa rationabilis. cap. de debito. ex. de appell. sed de iure curiæ non appellatur, nisi in certis casibus. Zabarella. compe-

competenti in ea citatio emanavit, & ad partem citatam pervenit: vel per eam factum fuit, quod minus ad eius notitiam perveniret. Dum tamen in citacione predicta talia sint expressa, per quae plenè possit instrui, super quibus in iudicio convenitur.

DE SEQUESTRATIONE POSSESSIONUM & FRUCTUUM.

TITVLVS VI. CAP. I.

Si super beneficio contra ipsius possessorem, qui triennio non possedit in petitorio vel possessorio una definitiva fuerit in curia, etiam si nulla fore ducatur, ipsius beneficii sequestratio per loci ordinarium fieri debet: quam impediens, vel sequestratos fructus occupans, excommunicatus est: & si est de litigantibus, cadit a iure suo, & respicienda. Ioan. And.

Idem a.

Ad compescendas litigantium malitias, definitimus, ut una contra possessorem definitiva sententia super beneficio apud sedem Apostolicam, duntaxat in petitorio vel possessorio promulgata, beneficium ipsum, etiam si dignitas, vel personatus existat, & etiam habeat animarum, à possessore huiusmodi (dum à triennio triennio pacifice antes ab eo possessum non fuerit) per loci ordinarium, apud aliquam personam idoneam sequestratur, quae plenam de ipso & debitam curam gerens, id, quod de fructibus ipsius (debitis eiusdem supportatis oneribus) superesse contigerit, illi restituat, qui finalem in causa victoriam obtinebit. Si quis autem sequestrationem huiusmodi impedire, vel fructus sequestratos quoquo modo presumpserit occupare, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto: à qua (nisi impedimento prius amoto, & occupatis per eum fructibus restitutis) nullatenus absolvatur. Er nihilominus, si de litigantibus fuerit, à iure (quod sibi in huiusmodi beneficio, vel ad ipsum forsitan competebat eidem) hoc ipso se noverit cecidisse: Praemissis nedum circa futura, sed etiam circa per appellationem pendencia negotia observandis. Non obstantibus contra praefatam sententiam de nullitate forsan opponatur.

DE PROBATIONIBVS.

TITVLVS VII. CAP. I.

Verba literarum Apostolicarum, quibus Papa proprium saltura narrat, plene probant, si super illis gratia vel inuito Papa fundatur. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Literis nostris, quibus nos dignitates quaslibet seu beneficia collationi nostrae, vel sedi Apostolicae reversasse, aut resignationem beneficii alicuius recepisse, vel recipiendi potestatem alicui commisisse, vel aliquem excommunicasse, seu suspendisse, seu aliquem capellanum nostrum vel familiarem fuisse, vel alia similia, super quibus gratia, vel intentio nostra fundatur, fecisse narramus, censemus super sic narratis fidem plenariam adhibendam. Volentes ad praeterita & pendencia (etiam per appellationem) negotia hoc extendi.

DE TESTIBVS.

TITVLVS VIII. CAP. I.

Per testes Christianos convinci possunt Iudaei & Sarraceni, non ob-

a In uno manuscripta habetur. b Vid. c. commissi. de elec. in 6. not. Bart. & moderni in l. Celsus. ff. de usucap. Funt.

stantibus contrariis privilegiis Regum & Principum: quibus si manentur, subtrahitur illis Christianorum commercium. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Cum Iudaei quidam & Sarraceni (sicut accepimus) quod super civilibus aut criminalibus: convinci per Christianos non possint, se privilegiis Regum & Principum tueantur (quia id nedum iuri contrarium, sed & Christianae religioni opprobriosum est quamplurimum & adversum) Reges eisdem & Principes a in Domino exhortamur, ne concedant huiusmodi de cetero privilegia, vel servent aut servare permittant etiam jam concessa. Quod si Iudaei, aut Sarraceni privilegiis talibus uti praesumpserint, Christianorum communitio eis subtrahatur, sic, quod Christiani ab eorum abstinere communitio censura ecclesiastica (si opus fuerit) compellantur.

CAP. II.

Publicatis attestacionibus, testes produci non possunt (etiam in causa appellationis) super eisdem articulis vel articulis contrariis. Ioan. And.

Idem.

Testibus rite & receptis, & eorum attestacionibus publicatis, sicut non licet super eisdem vel directio contrariis articulis alios vel eosdem testes in principali causa producere, sic non debet in appellationis causa licere. Cum non minus in appellationibus, quam in principali causa subornatio sit timenda.

DE IVREIVRANDO.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Iuramenta, quae Romana ecclesia praestant Romani Principes, fidelitatis existunt. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Romani Principes, orthodoxae fidei professores, sanctam Romanam Ecclesiam, cuius caput est Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem eiusdem Redemptoris vicarium, fervore fidei, & clara devotionis promptitudine venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem personarum, ad imperialis celsitudinis apicem assumendae, necnon unctioem, consecrationem, & Imperii coronam accipiunt, sua submittere capita non reputant indignum, seque illi, & eidem ecclesiae, quae à Graecis Imperium transtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes ius & potestas eligendi Regem in Imperatorem postmodum promovendum pervenit, adstringere vinculo iuramenti, prout tam mos observationis antiquae, temporibus novissimis renovata, quam forma iuramenti huiusmodi sacris inserta canonibus manifestant. Dudum sane inter quondam Henricum Imperatorem, tunc Romanorum Regem, & charissimum in Christo filium nostrum Robertum Siciliae Regem, gravi discordia suscitata: Nos multis gradibusque periculis, quae exinde proventura verisimiliter timebantur, intendentes celeri & opportuno remedio obviare, quibusdam ex fratribus nostris sanc. Rom. eccl. Card. existentibus tunc in urbe pro reformanda pace, & solidanda concordia inter Reges eosdem literas nostras, & solidanda concordia inter Reges eosdem literas nostras, sub certa forma duximus destinandas: inter alia inserentes in eis, quod cum ipsi Reges eiusdem ecclesiae specialissimi filii, sibi iuramento fidelitatis, & aliis multipliciter essent adstricti, ipsius ecclesiae debeant esse promptissimi defensores:

a Qui debent Iudaei punire: vid. l. si quis in hoc genus. C. de Episc. & cler. & gl. in ca. Iudaei. ij. de Iud. Font. b Vid. l. prim. §. ad eum adilem. ff. de adil. edict. & l. apud eum. §. Imperator. ff. de manum. c ad Imperatores.

non habent, aut cum aliquo alio praefata ecclesia inimico, vel rebellis, seu eidem manifeste suspecto, unionem quamlibet seu parentelam aut confederationem iniret, sed tam nostram, quam successorum nostrorum personas, honorem & statum manuteneret, defenderet, & conservaret contra omnes homines cujuscunque essent praesentia, dignitatis vel status. Eidem etiam a adjiciens juramento, quod manuteneret semper atque servaret, privilegia omnia per praedecessores suos Reges ac Imperatores Romanos, praefata Romanæ, & alius quibuslibet ecclesiis quocunque concessa tempore, & continentia cujuscunque: ipsaque omnia, & specialiter ac praecipue per clara memoria Constantinum, Carolum, Henricum, Ottonem quartum, Federicum secundum, atque Rodolphum, praedecessores ipsius super concessione, recognitione, advocacione, annotatione, quitacione, & libera dimissione terrarum & provinciarum Romanæ ecclesie ubilibet positarum, quarum etiam multas nominatim expressit, sed Apostolica Romanique Pontificibus super hoc quocunque tenore concessa recognovit, confirmavit, & ex certa scientia innovavit, ac eam de novo concessit: & terras ipsas atque provincias recognovit ad jus & proprietatem ipsius ecclesie plenissime pertinere: easque nihilominus ex abundantia de novo ecclesie saepe facta donavit, sub praedicto se obligans juramento, quod ipsas, aliquamve ipsarum partem nullo nunquam tempore occuparet, seu (quantum in eo esset) ab alio permittere occupari. Nec in eis, aut aliqua parte ipsarum iura aliqua, possessiones, aut tenentias haberet, seu quomodolibet possideret, nec in eis etiam potestatem seu jusjurisdictionem, aut jurisdictionem quamcunque per se, vel per alium exerceret, quodque (ut Princeps catholicus & saepe dictæ ecclesie advocatus atque defensor) ipsam juvaret, & consiliis, & auxiliis illi adfunderet opportunis, contra quoscunque inobedientes & rebelles eidem: & praecipue contra occupantes seu turbantes terras praedictas seu provincias, vel partem quamlibet earundem. Sub eodem etiam juramento promissit, quod tam ipsam Romanam ecclesiam, quam alias ecclesias, libertatem ecclesiasticam, bona, iura, praedicta, & ministros ecclesiarum ipsarum manuteneret, conservaret, atque defenderet, suo posse. Et quod ecclesia Romanæ vasallos contra justitiam nullatenus offensurus, devotos ac fideles ecclesie etiam in Imperio constitutos benigne tractaret: nec eos opprimeret contra justitiam, aut (quantum in eo esset) per alium opprimi sustineret: sed in suis potius iuribus & justitiis conservaret. Hoc quoque juramentum & etiam pristinum pro eo nobis per suos nuncios (ut praemititur) praestitum receptis iuxta coronationis insignis innovavit, prout in patentibus ante coronationem ipsam, eius regio magno sigillo, & aliis post coronationem eandem, eius imperiali aurea bulla tunc in, inde confectis literis (quas in archivio Ro. ecc. reponi, & diligenter conservari fecimus) plenius continetur.

DE EXCEPTIONIBUS.

TITVLVS X.

CAP. I.

Exceptio excommunicationis opponitur dilatorie quandoque, peremptorio non obstanti: Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Excommunicationis exceptio dilatorie in qualibet parte litis opponi potest, termino peremptorio per iudicem assignato, ad proponendum exceptiones declinatorias & dilatorias, non obstante:

a Dicitur, etiam, deest in antiquioribus codicibus. b Al. sub.

Servata tamen constitutione felcis recordationis Innocent. Papæ IV. edita circa hoc in concilio Lugdunenfi.

DE SENTENTIA ET RE

judicata.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Qui tres sententias contrarias in quarum causa reportavit, de illarum nullitate non agit, nec ex capite ipsarum executione non fallit: & respicit etiam pendencia. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

VT a calumniis litigantium occurratur, is, qui in beneficiis vel alia quavis causa tres contra se in petitorio vel possessorio sententias reportavit, ad agendum de nullitate ipsarum, vel alicujus ex eis nullatenus admittatur, donec huiusmodi sententia plenarie fuerint executioni mandata. Similiter si ille, contra quem tres sententia definitiva lata fuerint, ab interlocutoria vel gravamine ante prolationem ipsarum vel earum alicujus se appellasse, & causam appellationis huiusmodi adhuc pendere proponat: sententiarum praedictarum executionem tali praetextu nolumus impediri. Quæ ad causas qualitercunque etiam per appellationem pendentes duximus extendenda.

CAP. II.

Sententia lata contra citatum extra citantis territorium existentem, nulla est ipso iure. h. d. Ioan. And.

Idem.

Pastoralis cura sollicitudinis nobis divinitus super cunctas Christiani populi nationes injuncta, nos invigilare remediis subiectorum, eorundem periculis obviare & scandala removere compellit. Sanè cum iam dudum inter quondam Henricum Imperatorem Romanum, & charissimum in Christo Filium nostrum Robertum Siciliæ Regem gravis fuisset materia turbationis exorta, afferente deinde Imperatore praedicto, quod cum quibusdam ipsius subditis Rex confederationes & conspirationes fecerat in ipsius majestatis offensam: Quodque traclaverat & ordinaverat, ut civitates quaedam sub Imperii & Imperatoris ejusdem obedientia constitentes, contra eum, & Imperium rebellarent, gentesque suis ipsius fulta subsidio, nonnullas alias Imperii civitates & castra (inde violenter egressis ipsius Imperatoris officialibus) occuparunt, & pro ipso Rege occupata tenebant: Ac alias etiam in urbe & alibi in Imperii, & in Imperatoris ejusdem contemptum, & iuxta majestatis injuriam, & reipublicæ detrimentum multa gravia fuerunt: & per Regem eundem, ac malitiam & instigationem ipsius tam à suis supendantis, quam à subditis Imperatoris commissa.

Præhabitis per Imperatorem eundem quibusdam processibus contra eum, absentem tamen, quamvis legitime (juxta Imperatoris assertionem) citatum, ac quod supradicta erant notoria, per imperialem interlocutoriam declarat Imperator ipse, Regem affirmans propter praemissa laxe majestatis criminis reum esse, in eum peremptorie (ut dixit) & sufficienter citatum, sed comparete contumaciter reculantem, tanquam rebellem, proditorem & hostem Imperii, ac reum criminis supradicti, privationis omnium dignitatum, quocunque comprehensurum titulo, & quibus se intulabat Rex ipse, auctoritatem quoque honorum, provinciarum, terrarum, bonorum, iurium & jurisdictionum, tam perpetuorum, quam temporalium, & si quando veniret in suam & Imperii sortiam, mutilationis o

a De intellectu vide Obitradum consil. nob. incip. quod littera executoria. b Al. fuerant. c Vide l. rei captali. ff. de pan. & leg. transgred. C. de transact. cum leg. criminali. C. de jurisd. omnium iud. arg. l. i. C. de Christian. man. & Fel. in c. ex littera. 23. de consil.

etiam capitis sententiam promulgavit, omnem sup-
plendo defectum, si quis forsitan fuerat ex solemnitate
iuris omisus in processibus memoratis: præmissa (ut
asseruit) faciens exigente iustitia, & de imperiali etiam
potestate. Verum quia huiusmodi sententia, quæ non
à discretionem, matre virtutum, sed à noverca iustitia, vo-
luntaria scilicet iudicantis præcipitatione processit,
partus forsitan de se deteriores haberet, si ipsius senten-
tiæ inefficacia in publicum præcone iustitia non prodiret:
Nos circa eam tali uti provisione volentes, quæ
(detectis ipsius defectibus) seminata per eam extinguat
pericula, & in ratione reddenda sit posteris profutura,
ipsam subiciendam esse providimus limæ iustitiæ, ac
rectæ libramini rationis. Eiusdem igitur causis & con-
tinentia, nec non & conditione illorum, à quo, & in quem
lata fuit, diligenti debita consideratione pensatis, pa-
tenter ex eis illius asstruitur evidentia nullitatis, & ma-
nifeste arguitur temeritas promulgantis. Notorium
quippe ac indubitatum existit, quod grandis exercitus
tempore dictorum processuum & sententiæ, continû
Imperatori assistens, Regem ipsum & suos persequen-
tibus odio capitali: Pisanæque civitas, in qua lata fuit
memorata sententia, Regem capitali habebat odio no-
torio & antiquo. Edo igitur, quod Rex ipse alias ad
præmissa fuisse legitime per Imperatorem citatus: nun-
quid venire debuit ad iudicem exercitu feroci ac gran-
di, ipsique citato (ut præmittitur) odioso stipatum?
Nunquid etiam debuit comparere in loco admodum
populoso, multum potenti, ac præfato in eum odio pro-
vocato? Quis enim auderet, vel qua ratione audere a-
liquis teneretur, consistorii talis subire a iudicium, &
se in hostium sinu reponere, ac ad mortem per violen-
tam injuriam non per iustitiam inferendam ultroneum
se offerre? Hæc quidem iure timentur, hæc de more
vitantur, hæc humana fugit ratio, hæc abhorret natura.
Desiperet igitur, qui citationem huiusmodi faperet ar-
dasse citatum. Ut b illud tanquam notissimum nul-
latenus omittamus, quod Regem extra districtum im-
perii, in regno scilicet Siciliæ, notorie ac continû tem-
pore supradicto morantem, citare non potuit Impera-
tor, nec citatio, si quam forsitan de ipso intra Imperii fi-
nes fecit, citatum extra Imperium constitutum arctavit.
Nos quoque Regis ordinarius iudex, quod ad Impera-
toris iudicium citarem, vel citari aut remitti faceremus
eundem, nequaquam fuimus requisiti: imò licet ad nos & curiam nostram temporibus illis rumores
frequenter de curia Imperatoris venirent, & juxta
eum etiam quidam ex fratribus nostris essent, prius ta-
men dictæ sententiæ promulgatio, quam aliquid de pro-
cessibus antecedentibus ad audientiam nostram per-
venit. Denique licet Rex ipse terras aliquas ab Impera-
tore tenere dicatur in feudum, non tamen in eis, sed
in regno præfato domicilium suum fovebat: unde Impera-
tor in ipsius personam nulla ratione terrarum hu-
iusmodi (nisi ex natura feudorum) debitam superiori-
tatem habebat. Quod si puniitio criminis intra distri-
ctum imperialem commissi, ad Imperatorem forsitan per-
tinuisse asseratur: Verum est quidem, si in eodem di-
strictu fuisset inventus delinquens, vel ad illum de mo-
re remissus. Dici ne ergo sententia meruit, quæ à ju-
dice, qui per Regem iute adiri non potuit, & in loco no-
torie (ut præfertur) non iuro, in absentem, nec citatum
legitime ac inauditum, per consequens & indefensum,
non maturo fuit iudicio, sed præcipitio, & de tanto
præsertim crimine promulgata? Rursus non est silen-
tio relinquendum, quod ipse Rex, noster & ecclesiæ Ro-
manæ ratione regni prædicti notorie subditus, homo-

que ligus & vasallus, ac a in eodem regno, non ut
præmittitur, in Imperio certum continuum & notorium
suum habens domicilium, ac originem indubitan-
tens, Imperatori eo modo non subfuit, quod in eum
erimen b læsa maiestatis commiserit, quantumlibet in
sententia supradicta contenta veritatem indubiam continerent,
sicque nedom non iure; imo nec cum iure colore
tulit Imperator sententiam supradictam & in legem,
ex causa, quæ veritatis substantiam non habet, propter
quam etiam, quatenus in eo fuit, Regem eundem privando
regno & regia dignitate ac terris etiam aliis & iurisdictionibus
perpetuis & temporibus, quæ ab eo nullatenus, vel ab eo,
sed a nobis, & sub nobis credebatur: nec non procedendo
contra Regem eundem & alios quæ per ipsius stipendiarios
ac nonnullos imperatoris ejusdem subiectos per malitiam
& insipientiam dicitur ipsius, contra eum fuisse commissa in urbe diebus:
cum etiam illa fuisset revera commissa, puniuntur tamen
eorum in Regem, veluti extra districtum Imperii commissorum,
ad Imperatorem nullatenus pertinet; imò privando etiam
in eadem sententia sub magnam appositionem poenarum,
quarum aliquas sibi applicari mandavit, ne quis dicitur
Regi præsumeret in suis respondere debitis, in ipsiusve
familiaritate, vel servitio temerari, aut eidem contra
ipsum Imperatorem quovis modo impendere consilium,
auxilium vel favorem: cum debitorum, servitorum, &
auxiliatorum quosdam extra Imperium & in regno
constituti prædicto nullatenus Imperatori subesse
possent, nec ex committendis in regno eodem dicitur
posset poenis adstringi, vel aliquatenus condemnari
ipsum: absolvendo quoque ab omni fidelitate, obligatione,
servitio, promissione, ac pacto provinciarum, civitates,
& castra, & loca, ipsiusque vasallos, & feudatarios,
& alios quoslibet eidem Regi quomolibet obligatos,
cum includerentur in abolitione huiusmodi terræ &
personæ nobis & ecclesiæ Romanæ subiectæ, propria
terminis potestatis excessis, in melius notorum mittens
perperam suam falcem. Ceterum defectus suppletio
circa processum adhibita supradictos, nonnullum valet
ad justificationem ipsorum & sententiæ supradictæ,
quantum ad eorum fuggillationem & notitiam: cum
nullam super præmissis potestatem haberet Imperator
in Regem, sibi aliis, quam ut præfertur, non subditum,
non citatum a legitime aut remissum, & extra districtum
ipsum continû ac notorie consilientem: nec prædicta
suppletio circa subditum etiam ad ea potestatis de
ratione referri, per quæ de crimine prædicto gravi delato
defensionis (quæ à iure processum necesse fuit) fa-
ultas adimi valuisset: cum illa Imperator nullatenus
licuerit, quæ juris naturalis existit. Ut igitur licet
memorata sententia juris caret effectu, sic authenticitate
& nomine rei careat iudicata, ut nec incognite communi
aut vulgi labiis nomen habere sententia mereatur:
ut etiam in magnum iustitiæ ac pacis obsequium
scandalosis occurratur periculis, quæ cum nostra & ecclesiæ
provinciarum, multorum regnorum & gentium turbatione
non modica possent occasione ipsius pro tempore
suboriri: Nos tam ex superioritate, quam ad Imperium
non est dubium nos habere, quam ex potestate, in qua
(vacante Imperio) Imperatoris succedimus, & nihilominus
ex illius plenitudine potestatis, quam Christus Rex Regum,
& Dominus dominantium nobis, licet immeritis, in persona
beati Petri concessit, sententiam

a alit. ita: subire iudicium se in hostium sinu reponere ad mortem, etc. b al. ut id.

a In quodam manuscripto ita: ac in eodem regno non præmittitur non Imperio certum, etc. b Vid. l. Pant. v. v. ff. de iur. her. c. al. supradictum. d Hæc duo verba, & loca, dicitur in antiquo codice. e De hæc re vide Vltimum Zafion. l. g. §. eadem tempore. ff. de ori. pu. l. al. in l. si. C. de legat. §. l. ut rem. ubi l. dicitur. ff. de iust. & iur.

tiam & processus omnes predictos, & quicquid ex eis secutum est vel occasione ipsorum, de fratrum nostrorum consilio declaramus fuisse ac esse omnino irritos & inanes, nullumque debere aut debuisse fortiri effectum seu nocumentum vel notam afferre cuiquam vel quomodolibet attulisse. Ipsosque nihilominus, quatenus profecerant de facto, & quicquid ex eis secutum est, vel eos vel in posterum sequi possent, in irritum revocamus.

DE APPELLATIONIBUS.
TITVLVS XII.

CAP. I.

Vales appellatio coram maiore parte plurium iudicum. Sed appellatio est appellatio, delatio, & termini prefixio intima. Idem.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Si a iudicibus a duobus aut pluribus fuerit appellandum, quia forte de facili eorum presentia simul haberi non possent, liceat coram ipsis vel majori parte ipsorum appellare, & Apostolos petere separatim, valebitque appellatio talis, ac si simul fuisset in eorum presentia ab omnibus appellatum. Est tamen appellatio ignoranti appellantis, necnon delationis eorum & termini prefixionis, si sublecuta fuerint, intimatio legitime facienda.

CAP. II.

Sufficit Apostolos peti uno contextu sapius & instanter: ad quos respiciendos, si iudex certum terminum statuit, appellanti illos non petens in termino, appellanti renunciat: Idem cum iudex statuit terminum iuris incertum, intra quem appellans illos debet petere, vel oblatos recipere tenet.

Idem.

Quamvis rigor juris excolet eum, qui appellat, debere petere Apostolos congruo loco & tempore sapius & instanter: Nos tamen antiquam & communem observantiam litigantium sequi & equitatem rigori praefertentes, decernimus sufficere, quod per appellantem simul uno contextu Apostolos instanter & sapius postulentur. Verum si iudex a quo appellatur, certum terminum ad recipiendos Apostolos appellanti assignet, & appellans in assignato sibi termino non compareat coram eo, nec petat Apostolos sibi tradi, appellationi suae renunciasse videtur. Similiter si iudex appellanti responderit intra juris terminum Apostolos se daturum, appellanti suae renunciasse appellans intelligitur, nisi intra dictum terminum congruo loco & tempore instanter, & sapius saltem uno contextu petat Apostolos ab eodem iudice sibi dari, vel si recipere recusat oblatos.

Omni res casus, quibus appellans non habens Apostolos, appellationem prosequi potest. h. d. Ioan. And.

Quod si iudex in termino ad dandum Apostolos prefixo, per eum ipso appellanti petenti non dederit: aut si dum peterentur Apostolos, responderit se daturum eodem, nullo termino certo sibi prefixo, vel intra juris terminum se eos asseruerit velle dare, & postea per appellantem congruo loco & tempore sapius & instanter uno contextu etiam requisitus, eos non curaverit

a Nota quod indefinitè dicitur iudicibus, in omnibus igitur casibus, species iudicibus vendit sibi locum, ut in gloss. i. Per. de Auth. b. Alias, tradi.

intra eundem terminum exhibere, appellationem suam extunc prosequi possit appellans, ac si expressè fuisset eidem Apostoli denegati.

CAP. III.

Appellans, prosequi & finire tenetur appellationem extrajudicialem intra annum a die interposita appellationi vel illati gravaminis: quo non factò (impedimento iusto cessante) appellatio est deserta, h. d.

Idem.

Sicut appellationem iudicialem, sic & extrajudicialem: Sintra annum a die interpositionis ipsius, vel a die illati gravaminis, ubi a futuro gravamine appellatur, prosequi & finire tenetur appellans. Quod si iusto impedimento cessante non fecerit, debet eius appellatio deserta censeri.

CAP. IV.

Tempus ad prosequendam appellationem ab homine vel à jure prefixum non currit appellanti compromisso durante, vel de partium expresso consensu: nisi periculo imminere ex mora iudex aliud decreverit.

Idem.

Quandiu a appellationis prosecutio per compromissum, vel alias de partium expresso consensu differatur: tempus ad prosequendum eandem ab homine vel à jure prefixum, currere nolumus appellanti: Nisi forte iudex videns, ex dilatione periculum imminere, praecipere in illa procedi.

CAP. V.

Ante definitivam appellanti non licet prosequi causas, in appellatione nominatim non expressas. Nec processus primi iudicis justificari vel impugnari potest, nisi ex alio coram eo.

Idem.

Appellationi ab interlocutoria vel à gravamine iudicis, non licet alias causas prosequi, quam in appellatione sua nominatim duntaxat expressas: nec processus primi iudicis ex novis, aut de novo probandis justificari potest, vel etiam impugnari: sed tantum ex illis, quae acta fuerunt vel exhibita coram ipso.

CAP. VI.

Prosecutio appellationis deserta non impedit, quin sententia censetur in rem iudicatam transivisse. h. d. Ioan. And.

Idem.

Si b appellationem per negligentiam appellantis desertam appellans ipse cum appellato, aut appellatus etiam per se & principaliter prosequatur: non ideo minus in rem iudicatam censetur transivisse sententia, à qua fuerat appellatum.

CAP. VII.

A peremptoria repulsa ex alio, quam propter ineptitudinem, secundò appellans & succumbens non auditur super ea, in appellatione à definitiva. h. d. Ioan. And.

Idem.

Cum à repulsione exceptionis peremptoriae, secundò appellans succumbit, non est in causa appellationis postmodum à definitiva, emissà audiendus ulterius super ea: Nisi tunc rite proposita ex eo prius repulsa fuisset, quia proponeretur ineptè.

a De inelleto, vide Matheslamm in Authen. si tamen, e. de temp. appell. b Pro limitatione huius Clem. vide Abbatem in ca. ex parte. Cl. a. ex. de resi. & de materia eadem plenissimè Fel.

F I N I S.